

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

KPB.411.001.04.2023

St. brygadier Romuald Piłula
Komendant Miejski
Państwowej Straży Pożarnej

Komenda Miejska PSP
80-382 Gdańsk, ul. Beniowskiego 7

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

R/23/001 – Organizacja, wyposażenie i funkcjonowanie specjalistycznych grup ratowniczych
wybranych jednostek Państwowej Straży Pożarnej.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Komenda Miejska Państwowej Straży Pożarnej, ul. Beniowskiego 7, 80-382 Gdańsk, zwana dalej „KM PSP” lub „Komendą”.
Kierownik jednostki kontrolowanej	St. brygadier Romuald Pituła, Komendant Miejski PSP w Gdańsku od 11 listopada 2020 r., dalej zwany także „Komendantem”.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Organizacja specjalistycznych grup ratowniczych (SGR) na obszarze działania KM PSP Gdańsk. 2. Stan wyposażenia SGR w pojazdy i sprzęt ratowniczy na obszarze działania KM PSP Gdańsk. 3. Udział SGR w działaniach ratowniczych. 4. Nadzór nad funkcjonowaniem SGR na obszarze działania KM PSP Gdańsk.
Okres objęty kontrolą	Okres od 1 stycznia 2022 r. do 30 czerwca 2023 r. oraz dokumenty sporządzone przed lub po tym okresie, w związku z kontrolowaną działalnością.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli, Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego.
Kontrolerzy	1. Janusz Sękowski, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr KPB/34/2023 z 22 maja 2023 r. 2. Zbigniew Włodarczyk, doradca techniczny, upoważnienie do kontroli nr KPB/31/2023 z 22 maja 2023 r.

(akta kontroli t. I str. 2 - 5)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, zwana dalej: „ustawą o NIK”.

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Komendant Miejski PSP w Gdańsku prawidłowo zorganizował na terenie Gdańska specjalistyczne grupy ratownicze. Funkcjonowały one zgodnie z obowiązującymi zasadami organizacji działań ratowniczych, posiadały stany kadrowe i wyszkolenie oraz wyposażenie umożliwiające prowadzenie działań ratowniczych. Ponadto umiejętności praktyczne ratowników były podnoszone podczas ćwiczeń organizowanych dla poszczególnych specjalności ratowniczych.

Specjalistyczne grupy ratownicze PSP na obszarze Gdańska były wyposażone w pojazdy oraz podstawowy sprzęt i wyposażenie ratownicze. Istniejące niedobory sprzętu i wyposażenia, spowodowane jego zużyciem bądź wyeksploatowaniem, nie ograniczały istotnie możliwości prowadzenia działań ratowniczych.

Specjalistyczne grupy ratownicze PSP działające na obszarze Gdańska w okresie objętym kontrolą brały udział w ponad 20 działaniach ratowniczych, potwierdza ich zdolność do prowadzenia takich działań. Przeprowadzona analiza jednego z działań ratowniczych potwierdziła jego prawidłową oraz właściwe przygotowanie SGR do działania.

W okresie objętym kontrolą SGR funkcjonujące na obszarze Gdańska były systematycznie monitorowane przez Komendanta Miejskiego PSP oraz inspekcjonowane, z pozytywnym wynikiem, przez Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP, jako jednostki Centralnego Odvodu Operacyjnego.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej³ kontrolowanej działalności.

OBSZAR

1. Organizacja specjalistycznych grup ratowniczych na obszarze działania KM PSP Gdańsk.

Organizacja SGR

Opis stanu faktycznego

1.1. Na obszarze działania KM PSP Gdańsk zostały zorganizowane, na bazie 3 jednostek ratowniczo-gaśniczych Państwowej Straży Pożarnej (JRG PSP), następujące specjalistyczne grupy ratownicze:

- 1) Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Technicznego (SGRT) „Gdańsk” (JRG Nr 1) - nominalny poziom gotowości operacyjnej A, B⁴;
- 2) Specjalistyczna Grupa Poszukiwawczo-Ratownicza (SGPR) „Gdańsk” (JRG Nr 6) - nominalny poziom gotowości operacyjnej A, B, C, USAR Poland.
- 3) Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wodno-Nurkowego (SGRW-N) „Gdańsk” (JRG Nr 2) - nominalny poziom gotowości operacyjnej A, B.

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. Ze względu na rozpoznawczy charakter niniejszej kontroli ocenę sformułowano w sposób opisowy.

³ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁴ Oznaczenia literowe gotowości operacyjnej wskazują poziom zdolności danej grupy do realizacji określonych dla danego poziomu zadań poprzez utrzymywanie w gotowości, na każdej zmianie, określonej dla danego poziomu liczby ratowników posiadających odpowiednie kwalifikacje, utrzymywanie w gotowości technicznej określonej liczby i rodzajów pojazdów oraz pozostałego wyposażenia ratowniczego. Litery A, B, C, D oznaczają kolejne poziomy gotowości do realizacji zadań w zakresie ratownictwa specjalistycznego. Dla niektórych z grup ratownictwa wysokościowego wyznaczono dodatkowo zadania polegające na stosowaniu technik linowych i sprzętu specjalistycznego z pokładu śmigłowca, na co wskazuje litera S. Dodatkowo grupy poszukiwawczo-ratownicze wchodzące w skład grupy poszukiwań międzynarodowych USAR Poland (USAR - ang. Urban Search And Rescue) oznacza się literą U. Dla grup sonarowych wyznaczono tylko jeden „stały” poziom gotowości operacyjnej.

Ponadto SGRW-N „Gdańsk” wspólnie z SGRW-N „Kościerzyna” tworzyły SGRW-N „Gdańsk-Kościerzyna” realizującą zadania na poziomie gotowości operacyjnej C.
(akta kontroli t. I str. 21-23, 30-34, 242-352)

1.2. Na obszarze działania KM PSP Gdańsk nie zlokalizowano grup o wszystkich specjalnościach. Brakujące specjalności realizowały:

- Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Chemiczno-Ekologicznego (SGRChem-Eko) „Gdynia”, wchodząca w skład Centralnego Odvodu Operacyjnego (COO), utworzona na bazie sił i środków JRG 1 i JRG 2 w Gdyni, utrzymująca poziom gotowości operacyjnej A, B;
- Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wysokościowego (SGRW) „Rumia”, utworzona na bazie JRG w Rumii (KP PSP Wejherowo), utrzymująca poziom gotowości operacyjnej A oraz Specjalistyczna Grupa Ratownictwa Wysokościowego „Gdynia” utworzona na bazie JRG1 w Gdyni, utrzymująca poziom gotowości operacyjnej A, B, AS i BS;
- Specjalistyczna Grupa Sonarowa „Kościerzyna”.

(akta kontroli t. I str. 23, 52-89)

1.3. W Planie rozwoju sieci jednostek ratowniczo-gaśniczych, dla obszaru działania KM PSP Gdańsk ustalono i zlokalizowano na tym obszarze trzy SGR w następujących specjalnościach: ratownictwo wodno-nurkowe, poszukiwawczo-ratownicze i ratownictwo techniczne.

(akta kontroli t. I str. 23)

1.4. Ustalono, że „Zasady organizacji ratownictwa specjalistycznego” dla poszczególnych dziedzin ratownictwa, opracowane przez Komendanta Głównego PSP, określające sposób organizacji, zadania, wymagania sprzętowe wymagania etatowe i szkolenie, poziomy gotowości operacyjnej, rozmieszczenie i czasy alarmowania SGR, nie uwzględniają innego sposobu organizacji jednostek PSP, w tym SGR, dla stanów nadzwyczajnych, w tym stanu wojennego.

Komendant wyjaśnił, że zasady podnoszenia gotowości operacyjnej potencjału ratowniczego odpowiednio powiatu, województwa lub kraju, w sytuacjach tego wymagających, jak np. w czasie stanów nadzwyczajnych, w tym stanu wojennego, zawierają „Zasady podwyższania gotowości operacyjnej”, zatwierdzone przez Komendanta Głównego PSP.

Zgodnie z postanowieniami pkt. 6 ww. „Zasad ...” podwyższona gotowość operacyjna może być wprowadzona przez Komendanta Głównego PSP w całej PSP bądź przez komendantów jednostek terenowych PSP na terenie ich właściwości w przypadku:

- 1) wystąpienia lub zwiększonego prawdopodobieństwa wystąpienia katastrofy naturalnej, której skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach;
- 2) wystąpienia lub zwiększonego prawdopodobieństwa wystąpienia awarii technicznej, której skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, w tym także podczas imprez masowych;
- 3) wystąpienia i utrzymywania się wzmożonego zagrożenia pożarowego, w tym także podczas imprez masowych.

Pkt 7 ww. „Zasad ...” stanowi zaś, że wprowadzenie podwyższonej gotowości operacyjnej może polegać na:

- 1) powołaniu sztabów przez komendantów PSP odpowiednich szczebli;
- 2) wzmocnieniu obsad stanowisk kierowania PSP przez komendantów PSP odpowiednich szczebli;

- 3) wprowadzeniu zmiany systemu pełnienia służby dla obsad stanowisk kierowania PSP;
- 4) przygotowaniu stanowisk kierowania do pracy w zapasowych miejscach pracy;
- 5) postawieniu w gotowości do bezzwłocznego wyjazdu pododdziałów odwodów operacyjnych lub wybranych grup ratownictwa specjalistycznego;
- 6) postawieniu w gotowości do bezzwłocznego wyjazdu części lub pełnego stanu osobowego strażaków w służbie kandydackiej oraz strażaków realizujących zadania w szkołach PSP;
- 7) zapewnieniu całodobowego funkcjonowania komórek organizacyjnych komend i szkół PSP, w zakresie niezbędnym dla sprawnego prowadzenia działań, w tym: obsługi i naprawy sprzętu;
- 8) zwiększeniu dyspozycyjności strażaków korzystających z czasu wolnego;
- 9) wstrzymaniu udzielania urlopów osobom niezbędnym do realizacji zadań;
- 10) odwołaniu z urlopów osobom niezbędnym do realizacji zadań;
- 11) wprowadzeniu służby w systemie 24 x 24 godz. dla strażaków zatrudnionych w jednostkach organizacyjnych PSP;
- 12) innych czynnościach służących procesowi utrzymania podwyższonej gotowości operacyjnej.

Zgodnie z ww. zasadami Komendant Miejski PSP w Gdańsku określił „Procedury podwyższania oraz obniżania stanu osobowego SK KM PSP i jednostek ratowniczych KM PSP w Gdańsku”.

(akta kontroli t. I str. 23, 90-94)

1.5. Miejski plan ratowniczy opracowany przez KM PSP w Gdańsku (zaktualizowany w marcu 2023 r.) określał zadania dla specjalistycznych grup ratowniczych (rozdział 2). Wykazy zadań zawarte w planie ratowniczym zostały zaczerpnięte z „Zasad organizacji ratownictwa specjalistycznego” dla poszczególnych specjalności ratowniczych, opracowanych przez Komendę Główną PSP.

„Miejski Plan Ratowniczy KSRG” zawierał:

- wykaz zadań realizowanych przez podmioty ratownicze oraz inne podmioty mogące wspomagać organizację działań ratowniczych,
- wykaz zadań realizowanych przez specjalistyczne grupy ratownicze,
- zbiór zalecanych zasad i procedur ratowniczych wynikających z zadań realizowanych przez podmioty wchodzące w skład KSRG,
- dane teleadresowe podmiotów wchodzących w skład KSRG i niewchodzących [w skład KSRG,
- graficzne przedstawienie obszarów chronionych i ich opis.

Zasady alarmowania i dysponowania poszczególnych SGR zostały zawarte w „Planach organizacyjnych oraz utrzymania stałej gotowości operacyjnej...”, opracowanych przez dowódców grup specjalistycznych (ostatnia aktualizacja marzec-maj 2023 r.).

Zawierały one m.in.:

- podstawy prawne powołania i funkcjonowania danej SGR,
- miejsce stacjonowania i struktura organizacyjna,
- harmonogram szkoleń członków grupy na lata 2022-2024,
- harmonogram zakupów i utrzymania sprzętu,
- zasady alarmowania i dysponowania grupy dla poszczególnych poziomów gotowości,
- mapy obszarów chronionych dla poszczególnych poziomów gotowości operacyjnej,
- wykaz członków SGR z informacjami nt. ich kwalifikacji i uprawnień,
- wykaz sprzętu będącego na wyposażeniu SGR podlegającego okresowym przeglądom technicznym i legalizacji,
- mapę obszaru chronionego,

- mapę szacowanych czasów dojazdu.

(akta kontroli t. I str. 95-208, 242-352)

1.6. Zgodnie z obowiązującymi przepisami „Analiza zabezpieczenia operacyjnego miasta Gdańska” opisywała organizację zabezpieczenia miasta Gdańsk w zakresie ratownictwa specjalistycznego. W dokumencie przedstawiono mapy rejonu działania poszczególnych SGR, dla każdego poziomu ich gotowości operacyjnej, wnioski w zakresie rozwoju sieci jednostek ratownictwa specjalistycznego.

(akta kontroli t. I str. 52-89)

Stan kadrowy SGR

1.7. W okresie objętym kontrolą (1 stycznia 2022 r. - 30 czerwca 2023 r.) liczba ratowników SGR podległych KM PSP w Gdańsku była stała i wynosiła etatowo 98, natomiast faktyczna liczba ratowników⁵ zwiększyła się ze 120 do 117 (zmniejszenie o 2,5%).

W strukturze SGR miasta Gdańsk dominowała SGRT licząca etatowo 36, a faktycznie 57 ratowników. SGPR liczyła etatowo 44 ratowników, a faktycznie było ich 43. SGRWN liczyła etatowo 18, a faktycznie 17 ratowników.

(akta kontroli t. I str. 24-26, 231)

1.8. Szczegółowa analiza danych z monitoringu gotowości operacyjnej SGR podległych KM PSP Gdańsk za I półrocze 2023 r. wykazała zróżnicowany poziom gotowości operacyjnej tych grup względem poziomu gotowości wyznaczonej rozkazami o ich utworzeniu. I tak:

- SGRW-N „GDAŃSK” - obniżoną gotowość operacyjną, tj. „A” bądź „x” zamiast „AB” wykazano łącznie dla 29 na 173 dni (16,8%),
- SGPR „GDAŃSK” - obniżoną gotowość operacyjną, tj. „A”, „AC”, „ACU” bądź „x” zamiast „ABCU” dla okresu styczeń-marzec i czerwiec, wykazano łącznie dla 101 na 115 dni (87,8%),
 - obniżoną gotowość operacyjną, tj. „A”, „AC”, bądź „x” zamiast „ABC” dla okresu kwiecień - maj, wykazano łącznie dla 56 na 58 dni (96,6%);
- SGRT „GDAŃSK” - obniżoną gotowość operacyjną, tj. „A” bądź „x” zamiast „B” wykazano łącznie dla 173 na 173 dni (100%).

Komendant wyjaśnił, że głównym powodem obniżonego poziomu gotowości operacyjnej SGRT Gdańsk były długotrwałe wycofanie z podziału bojowego ciężkiego samochodu ratowniczego z rotatorem⁶, spowodowane wadami konstrukcyjnymi i fabrycznymi. W konsekwencji tego stanu rzeczy Pomorski Komendant Wojewódzki PSP zawiadomił Urząd Prokuratury Generalnej o zasadności „wszczęcia postępowania cywilnego” na rzecz jednostki PSP⁷.

W przypadku SGRW-N przyczyną obniżonej gotowości operacyjnej było zmniejszenie się liczby ratowników spowodowane przejściem niektórych z nich na emeryturę i długotrwałe zwolnienia lekarskie.

Obniżenie gotowości operacyjnej przez SGPR wynikało z braku wymaganej liczby zespołów poszukiwawczo-ratowniczych, tj. przewodników i psów z ważną specjalnością gruzowiskową kl. I.

Komendant poinformował ponadto, że w latach 2022-2023 podjęto liczne działania

⁵ Etatowa liczba ratowników SGR wynikała z „Zasad organizacji działań ratowniczych” w poszczególnych specjalnościach ratowniczych i określała minimalną liczbę ratowników, którzy powinni być w jej składzie. Natomiast faktyczna liczba ratowników wynikała z osobistej decyzji ratowników wchodzących w skład macierzystej dla grupy jednostki ratowniczo-gaśniczej, którzy posiadając odpowiednie kwalifikacje wstąpili do SGR i brali udział w przypisanych jej specjalistycznym działaniach ratowniczych.

⁶ Rotator - ciężki samochód ratownictwa drogowego (SCRDRog) umożliwiający podnoszenie (przenoszenie) przewróconych ciężarówek oraz ich holowanie.

⁷ Pisma KW PSP w Gdańsku do Urzędu Prokuratury Generalnej z dnia 13 marca i 13 kwietnia 2023 r.

w celu uzupełnienia liczby ratowników z wymaganymi kwalifikacjami poprzez skierowania ratowników na szkolenia specjalistyczne, a ponadto zwrócono się o środki na zakup dwóch psów. Na czas ich zakupu i przeszkolenia działania ratownicze SGPR będą wspierać przewodnicy z psami posiadający ważną specjalność gruzowiskową kl. I z OSP Gdańsk.

(akta kontroli t. II str. 105)

1.9. Szkolenia ratowników na potrzeby poszczególnych SGR planowano uwzględniając harmonogramy szkoleń, ujęte w planach organizacyjnych grup specjalistycznych. Ponadto brano pod uwagę odejścia na zaopatrzenie emerytalne.

Potrzeby szkoleniowe zgłaszano na formularzach w wersji elektronicznej „Zapotrzebowania na szkolenia centralne w PSP” - szkolenia przeznaczone dla członków grup specjalistycznych”, otrzymywanych z KW PSP. Dokumenty wypełniali dowódcy SGR, podając imienną listę strażaków do przeszkolenia.

1.10. Na podstawie analizy danych nt. kwalifikacji strażaków-ratowników SGR KM PSP Gdańsk ustalono stan ich przygotowania do realizacji działań ratowniczych⁸ (stany kadrowe na dzień 30 czerwca 2023 r., nazwy wymaganych szkoleń/kwalifikacji zgodnie z „Zasadami organizacji działań ratowniczych...”):

SGRT - stan kadrowy 57 ratowników. Przeszkolenie w zawodzie strażak - 57, kwalifikacje technika pożarnictwa - 11, kwalifikacje inżyniera pożarnictwa - 8, kwalifikacje UDT w zakresie obsługi i konserwacji urządzeń transportu bliskiego⁹ - 34, kwalifikacje hakowego - 45, kwalifikacje w zakresie obsługi rotatora - 44, kwalifikacje w zakresie obsługi pojazdów typu holownik - 57, przeszkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy - 57. W I połowie 2023 r. z uwagi na potrzeby dowódca grupy zapotrzebował 17 miejsc na szkolenie w zakresie transportu gabarytów - nie otrzymał żadnych miejsc;

SGRW-N - stan kadrowy 17 ratowników. Przeszkolenie w zawodzie strażak - 17, kwalifikacje technika pożarnictwa - 2, kwalifikacje inżyniera pożarnictwa - 3, kwalifikacje młodszego nurka - przy wykonywaniu prac podwodnych na głębokości do 20 m - 7, kwalifikacje nurka - przy wykonywaniu prac podwodnych na głębokości do 30 m - 10, kwalifikacje nurka kierującego pracami podwodnymi - przy kierowaniu pracami podwodnymi prowadzonymi na głębokości do 30 metrów i prowadzeniu szkoleń doskonalących z zakresu ratownictwa wodnego - 8, szkolenie z zakresu obsługi sonarów do celów poszukiwawczych - 3, uprawnienia sternika motorowodnego, sternikowozysty - przy wykonywaniu prac związanych z obsługą środków transportu wodnego - 12, przeszkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy - 17. W I połowie 2023 r. z uwagi na potrzeby dowódcy grup zapotrzebowali 5 miejsc na dodatkowe szkolenie w zakresie 3 specjalności, otrzymał 4 miejsca;

SGPR - stan kadrowy 43 ratowników. Przeszkolenie w zawodzie strażak - 43, kwalifikacje technika pożarnictwa - 13, kwalifikacje inżyniera pożarnictwa - 9, kwalifikacje dowódcy grupy - 6, kwalifikacje strażaka-ratownika - przewodnika psa ratowniczego - 3, kwalifikacje w zakresie operatora urządzeń lokalizacyjnych - 36, kwalifikacje ratownika specjalistycznej grupy poszukiwawczo-ratowniczej - 43, przeszkolenie w zakresie prowadzenia pojazdów uprzywilejowanych - 30, przeszkolenie w zakresie kwalifikowanej pierwszej pomocy - 43.

W wyniku kontroli ustalono ponadto, że pomimo ich uwzględnienia w „Zasadach organizacji działań ratowniczych...”, nie są realizowane w PSP centralne szkolenia

⁸ Kwalifikacje ratowników potwierdzono w toku oględzin SGPR i SGRW-N, na podstawie dyplomów i zaświadczeń o odbyciu odpowiednich szkoleń przedłożonych przez dowódców tych grup.

⁹ Kwalifikacje do obsługi i konserwacji urządzeń transportu bliskiego zweryfikowane i potwierdzone odpowiednim zaświadczeniem przez Urząd Dozoru Technicznego.

OBSZAR	w zakresie przemieszczania gabarytów oraz w niektórych specjalnościach ratownictwa chemiczno-ekologicznego (materiały wybuchowe, inspektor ochrony radiologicznej). (akta kontroli t. II str. 2-94, 130-133, 139-247)
	1.11. W okresie objętym kontrolą KM PSP w Gdańsku, bądź podległe jej JRG, zorganizowały 141 ćwiczeń, w których brały udział wszystkie SGR. Najwięcej ćwiczeń odbyła SGRW-N - 117 (83%), SGPR - 20 ćwiczeń (14,2%) i SGRT - 4 ćwiczenia (2,8%). Z przebiegu ćwiczeń sporządzone zostały uwagi i wnioski w zakresie poprawy taktyki prowadzenia działań i bezpiecznej realizacji czynności ratowniczych. SGR odbywały również ćwiczenia praktyczne oraz zajęcia teoretyczne w ramach własnych planów doskonalenia zawodowego. (akta kontroli t. II str. 471-476) Dokumentacja ćwiczeń określała każdorazowo: obiekt (miejsce) ćwiczeń, termin przeprowadzenia, ich temat (cel główny) i cele szczegółowe, scenariusz ćwiczeń (rozwój sytuacji), siły i środki planowane do udziału w ćwiczeniach, sposoby i środki pozoracji, wykazy osób funkcyjnych, uwagi i wnioski z realizacji celów ćwiczeń oraz uwagi i wnioski dotyczące możliwości i warunków prowadzenia analogicznych działań ratowniczych w warunkach rzeczywistych. (akta kontroli t. III str. 240-369) Komendant wyjaśnił ponadto, że z ćwiczeń organizowanych przez KM PSP w Gdańsku, sporządzona została w formie tabelarycznej „Analiza ćwiczeń ratowniczych..” zgodnie z zapisami § 44 ust. 2 rozporządzenia MSWiA w sprawie KSRG¹⁰ i przedstawiona Pomorskiemu Komendantowi Wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej w Gdańsku. Po realizacji ćwiczeń, nie występowała potrzeba formułowania wniosków - zrealizowano założone cele. Analiza ta jest przygotowywana i przedkładana Pomorskiemu Komendantowi Wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej do dnia 10 lutego każdego roku zgodnie z Zarządzeniem nr 44/2020 PKW PSP z dnia 20 sierpnia 2020 roku w sprawie ustalenia harmonogramu opracowywania i aktualizacji analizy zagrożeń, analizy zabezpieczenia operacyjnego, analizy gotowości operacyjnej, analizy ćwiczeń ratowniczych oraz planów ratowniczych przez jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej na terenie woj. pomorskiego. Analizy ćwiczeń organizowanych przez KG/KW PSP, w których uczestniczyły poszczególne SGR z KM PSP w Gdańsku w okresie podlegającym kontroli, nie zawierały istotnych uwag w zakresie funkcjonowania SGR. (akta kontroli t. I str. 235, t. III str. 240-369)
Stwierdzone nieprawidłowości	W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.
Ocena częściowa	Komendant Miejski PSP w Gdańsku prawidłowo zorganizował na terenie Gdańska specjalistyczne grupy ratownicze. Funkcjonowały one zgodnie z obowiązującymi zasadami organizacji działań ratowniczych, posiadały stany kadrowe i wykształcenie oraz wyposażenie umożliwiające prowadzenie działań ratowniczych. Ponadto umiejętności praktyczne ratowników były systematycznie podnoszone podczas ćwiczeń organizowanych dla poszczególnych specjalności ratowniczych.

2. Stan wyposażenia SGR w pojazdy i sprzęt ratowniczy na obszarze działania KM PSP.

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 17 września 2021 r. w sprawie szczegółowej organizacji krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego (Dz.U. poz.1737).

Opis stanu
faktycznego

2.1. Podczas kontroli poddano szczegółowej analizie stan wyposażenia SGR w pojazdy i wyposażenie specjalistyczne, których ilość i rodzaj została określona w rozporządzeniu MSW w sprawie wyposażenia PSP¹¹ oraz w „Zasadach organizacji działań ratowniczych” dla określonych specjalności ratowniczych.

Stwierdzono, że SGR posiadały wszystkie wymagane rodzaje pojazdów oraz zasadnicze wyposażenie.

(akta kontroli t. I str. 477-484)

W wyniku kontroli stwierdzono, że pojazdy i sprzęt były dobrze utrzymane, czyste, sprawne technicznie i prawidłowo uкомплектовane. Dla wszystkich pojazdów zapewniono pomieszczenia garażowe utrzymywane w czystości, wyposażone w oświetlenie, odciągi spalin i ładowarki akumulatorów oraz zdalnie otwierane bramy¹².

(akta kontroli t. II str. 2 - 94, 139-247)

2.2. W przedłożonych zestawieniach stanu wyposażenia SGR wykazano wskazane niżej niedobory wyposażenia. Dotyczyło to następujących grup:

- SGPR: niedobory wyposażenia w 20 pozycjach (na 225);
- SGRT: niedobory wyposażenia w 2 pozycjach (na 155);
- SGRW-N: niedobory wyposażenia w 1 pozycji (na 44).

W kwestii konkretnych działań podjętych w celu ich uzupełnienia Komendant wyjaśnił, że podjął następujące działania, tj.:

- w dniu 20 lutego 2023 r. wystąpił z wnioskiem do Wojewody Pomorskiego o wsparcie finansowe SGPR Gdańsk. W dniu 7 marca 2023 r. otrzymał informację o przyznaniu na ten cel środków pochodzących z rezerwy Wojewody Pomorskiego w kwocie 200 tys. zł. W trakcie kontroli realizowano zakupy sprzętu;
- w dniu 13 czerwca 2023 r. zwrócił się z wnioskiem do Komendanta Głównego PSP, za pośrednictwem Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP, o dofinansowanie zakupu wyposażenia osobistego i ochronnego ratowników SGPR Gdańsk oraz zakupu dwóch psów ratowniczych. W dniu 10 lipca br. otrzymał informację o dofinansowaniu przez Komendanta Głównego PSP przedsięwzięcia dot. zakupu dwóch psów ratowniczych.

Ponieważ, jak wyjaśnił Komendant, w połowie 2023 r. na wyposażeniu SGRWN Gdańsk znajdowało się 12 szt. zestawów kontrolno-pomiarowych, w celu uzupełnienia braku w stosunku do normatywu wyposażenia wynikającego z Zasad Organizacji Ratownictwa Wodnego w KSRG, zaplanowano zakup zestawów w roku 2024, zgodnie z planem organizacyjnym oraz utrzymania stałej gotowości operacyjnej specjalistycznej grupy ratownictwa wodno-nurkowego Gdańsk.

(akta kontroli t. I str. 477-484, t. II str. 95, 101-103)

Stwierdzone
nieprawidłowości

Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Specjalistyczne grupy ratownicze na obszarze Gdańska były wyposażone w pojazdy oraz specjalistyczny sprzęt i wyposażenie ratownicze. Istniejące niedobory sprzętu i wyposażenia nie miały istotnego wpływu na prowadzenie działań ratowniczych. Komendant Miejski PSP podejmował działania w celu uzupełnienia niedoborów.

OBSZAR

3. Udział SGR w działaniach ratowniczych.

Opis stanu
faktycznego

¹¹ Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 21 listopada 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad wyposażenia jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej (Dz.U. poz. 1793 ze zm.).

¹² Stan wyposażenia i utrzymania pojazdów oraz wyposażenia SGPR i SGRW-N podlegających Komendantowi Miejskiemu PSP w Gdańsku poddano oględzinom, w ramach których stan pojazdów potwierdzono dokumentacją badań technicznych pojazdów i sprzętu oraz dokumentacją fotograficzną.

3.1. Ustalono, że w okresie objętym kontrolą grupy specjalistyczne działające na terenie KM PSP Gdańsk uczestniczyły w 21 działaniach ratowniczych: SGPR Gdańsk - 11 działań; SGRWN Gdańsk - 8 działań i SGRT Gdańsk - 2 działania. Wszystkie zdarzenia zaewidencjonowano jako miejscowe zagrożenia.

(akta kontroli t. I str. 236-237, 465-470)

3.2. W kwestii zabezpieczenia logistycznego działań ratowniczych SGR Komendant wyjaśnił, że zgodnie z zał. nr 1 do „Wytocznych finansowania oddziałów i pododdziałów centralnego obwodu operacyjnego”, właściwa Komenda Wojewódzka PSP, na czas dysponowania oddziałów i pododdziałów COO do działań ratowniczych lub ćwiczeń prowadzonych poza terenem własnego województwa, zapewnia przez okres co najmniej 36 godzin od momentu opuszczenia rejonu koncentracji do momentu rozformowania oddziału lub pododdziału COO:

- wyżywienie dla ratowników,
- tankowanie pojazdów i sprzętu,
- likwidację awarii sprzętu,
- zapewnienie środków finansowych na odtworzenie materiałów zużywalnych.

Dojazd do miejsca koncentracji oddziałów i pododdziałów COO, po zadysponowaniu do działań lub ćwiczeń, zabezpieczane jest logistycznie przez Komendanta Miejskiego PSP w Gdańsku w zakresie:

- tankowania pojazdów - realizowane na stacjach Lotos Biznes, na podstawie umowy z Lotos Paliwa Sp. z o.o. ;
- realizacji napraw awarii sprzętu - realizowane przez Wydział Kwatermistrzowski - Techniczny KM PSP w Gdańsku.

Ustalono, że Komendant Miejski PSP w Gdańsku w związku z koniecznością zapewnienia zabezpieczenia logistycznego prowadzonych działań, w przypadku długotrwałych akcji lub ćwiczeń prowadzonych przez strażaków PSP lub inne osoby biorące w nich udział, podpisał stosowne umowy cywilno-prawne w zakresie:

- wyżywienie dla ratowników - umowa zawarta w dniu 13 grudnia 2022 r. z firmą Oregano S.C.;
- tankowanie pojazdów i sprzętu - realizowane na stacjach Lotos Biznes.

Zadania w zakresie usuwania awarii sprzętu realizował Wydział kwatermistrzowski - techniczny KM PSP w Gdańsku, materiały zużywalne odtwarzano poprzez zakup ze środków finansowych KM PSP w Gdańsku.

(akta kontroli t. II str. 100-101)

3.3. Ustalono, że w KM PSP w Gdańsku opracowano 1 analizę zdarzenia¹³, w którym uczestniczyła SGRW-N Gdańsk.

Działania ratownicze dotyczyły wywrócenia się łodzi turystycznej typu GALAR na Motławie, w dniu 8 października 2022 r., przy Placu Władysława Bartoszewskiego 1. Zagrożonych było 14 osób, które wpadły do wody. 12 osób podjęty z wody załogi dwóch łodzi, które uczestniczyły w działaniach ratowniczych, dwie osoby które dostały się pod łódź wydostał nurek SGRW-N. Bilans wypadku - jedna osoba zginęła.

Wnioski z przedmiotowej analizy nie określały potrzeby zmian w funkcjonowaniu SGR - brak uwag w zakresie prowadzonych działań specjalistycznych przez SGR.

(akta kontroli t. I str. 237, 425-459)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Specjalistyczne grupy ratownicze PSP działające na obszarze Gdańska w okresie objętym kontrolą brały udział w ponad 20 działaniach ratowniczych. Przeprowadzona

¹³ Niezależnie jednak od analiz, dla każdego działania ratowniczego sporządzano informacje ze zdarzenia.

4. Nadzór nad funkcjonowaniem SGR na obszarze działania KM PSP Gdańsk.

Opis stanu faktycznego

4.1. W zakresie kontroli i nadzoru nad SGR funkcjonującymi na obszarze powiatu/miasta, Komendant Miejski PSP w Gdańsku podejmował niżej przedstawione działania:

- prowadził bieżący nadzór nad zapewnieniem przez poszczególne SGR deklarowanego poziomu gotowości operacyjnej (codzienne raportowanie do SKKM PSP w Gdańsku)
- na wniosek dowódców poszczególnych SGR inicjował oraz organizował ćwiczenia na obiektach, szkolenia, odprawy lub innego rodzaju działania związane z podniesieniem gotowości operacyjnej i jakości wykonywania zadań służbowych przez podległych strażaków,
- koordynował współpracę z innymi podmiotami w mieście w zakresie prowadzenia działań ratowniczych przez poszczególne SGR z KM PSP w Gdańsku, w tym przeprowadzania ćwiczeń na obiektach,
- dokonywał cyklicznie oceny predyspozycji ratowników wchodzących w skład poszczególnych SGR z KM PSP w Gdańsku,
- prowadził nadzór nad opracowywaniem analiz ze zdarzeń w zakresie własnych kompetencji, w których uczestniczyły poszczególne SGR z KM PSP w Gdańsku,
- dokonywał analizy wniosków wynikających z ćwiczeń oraz przeprowadzonych inspekcji gotowości operacyjnych poszczególnych SGR z KM PSP w Gdańsku.

(akta kontroli t. I str. 237)

4.2. W okresie poddanym kontroli odnotowano 3 inspekcje gotowości operacyjnej w specjalistycznych grupach ratowniczych, przeprowadzone przez zespoły inspekcyjne Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP.

Inspekcjom gotowości operacyjnej podlegały: SGRW-N Gdańsk i SGRT Gdańsk - w dniu 29 września 2022 r. oraz SGPR - w dniu 25 kwietnia 2023 r. Badania inspekcyjne oraz przeprowadzone ćwiczenia potwierdziły, że inspekcjonowane grupy w dniach inspekcji spełniały wymogi gotowości operacyjnej.

(akta kontroli t. I str. 27, 209-226)

4.3. Na wniosek kontrolerów Komendant Miejski PSP w Gdańsku przedłożył następujące uwagi w przedmiocie trudności i ograniczeń w realizacji zadań związanych z przygotowaniem SGR do działania:

- w przypadku SGRT podstawową trudnością był brak możliwości wprowadzenia do podziału bojowego pojazdu SCRT z Rotatorem. Od momentu zgłoszenia pierwszej reklamacji do producenta samochodu specjalistycznego, prowadzone były działania mające na celu wyegzekwowanie od producenta pojazdu usunięcia usterek uniemożliwiających wprowadzenie pojazdu do podziału bojowego oraz wykonania napraw gwarancyjnych;
- globalna pandemia wirusa SARS-COV 19, w szczególności w okresie 2020-2021, spowodowała całkowite wstrzymanie szkoleń dziedzinowych dla poszczególnych SGR. Brak szkoleń przez okres 2 lat spowodował istotne braki personalne, które były dodatkowo uszczuplane rotacją kadry w KM PSP w Gdańsku (odejścia na zaopatrzenia emerytalne i przyjęcia nowych funkcjonariuszy do służby w PSP), np.: proces szkolenia członków SGRWN jest procesem długotrwałym. Okres wymagany na wyszkolenie nurka MSW do poziomu, w którym mógł podjąć działania w ramach SGRWN wynosi ok. 1 roku, natomiast w przypadku SGPR pełny proces szkolenia zespołów ratowniczych przewodnik-pies do zdania egzaminów oraz uzyskania specjalności gruzowiskowej kl. I, trwa min. 1,5-2 lata.

(akta kontroli t. II str. 106)

Stwierdzone
nieprawidłowości
Ocena częściowa

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Specjalistyczne grupy ratownicze PSP na obszarze Gdańska w okresie objętym kontrolą były systematycznie monitorowane przez Komendanta Miejskiego PSP oraz inspekcjonowane, z pozytywnym wynikiem, przez Pomorskiego Komendanta Wojewódzkiego PSP, jako jednostki Centralnego Odvodu Operacyjnego.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli odstępuje od formułowania uwag i wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Warszawa, 15 września 2023 r.

Kontrolerzy:

Janusz Sekowski
Doradca techniczny

Zbigniew Włodarczyk
Doradca techniczny

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Porządku
i Bezpieczeństwa Wewnętrznego
Dyrektor
Tomasz Sordyl

